

Управління культури
Черкаської обласної державної адміністрації
КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

PR-кампанії та рекламна діяльність бібліотек

Аналітичний огляд

Черкаси-2015

PR-кампанії та рекламна діяльність бібліотек: аналіт.
огляд /КЗ «ОУНБ імені Тараса Шевченка»; авт.-укл. Т.Горда. –
Черкаси, 2015. – 12 с.

Підготувала
Редактор
Відповідальний за випуск
Комп'ютерний набір

Т.В.Горда
В.К.Величко
К.С.Бугаєнко
Т.В.Горда

Підписано до друку 04.09.2015 Тир.35. Ксерокс ОУНБ імені Тараса Шевченка

Важливою складовою маркетингової діяльності бібліотек є реклама та «паблік рілейшнз» (PR) – зв'язки, робота з громадськістю, спрямована на формування і підтримку позитивного іміджу. Особливо важлива роль реклами в популяризації можливостей і послуг бібліотек.

В сучасних умовах бібліотеки області опановують PR, використовують елементи реклами та набувають певного досвіду у здійсненні цієї діяльності.

Оформлення бібліотеки, її вивіски, оголошення, роздільники у фондї, засоби візуальної популяризації бібліотеки та бібліотечних ресурсів є одним з компонентів, який формує імідж бібліотечного закладу.

З цією метою кожна бібліотека намагається створити власний фірмовий стиль. Насамперед, внутрішня інформаційна реклама представлена на виставках, стендах, полицях в бібліотечних приміщеннях. Інформаційні зони пропонують користувачам візуальні канали інформації, які мають назви : «Бібліотека інформує, запрошує, пропонує», «Бібліотека сьогодні», «Обличчя бібліотеки», «Для Вас наші послуги», «Інтернет-центр пропонує», «Увага! Корисна інформація», «Наші пропозиції, послуги, запрошення» та інші.

Виразність рекламно-інформаційної діяльності посилюється завдяки створенню власного логотипу. Одними з перших його створили у Черкаській центральній міській бібліотеці ім. Л.Українки і завжди використовують під час оформлення відповідних матеріалів. Має власний логотип і Корунь-Шевченківська центральна районна бібліотека.

Серед важливих форм рекламування – бібліотечні виставки, які здатні привернути увагу користувачів. З цією метою обираються їх нестандартні види та форми інформаційного характеру.

Цікаві виставки, що привабили користувачів та стали рекламою бібліотечного фонду, діяли у Черкаській міській ЦБС: «Єдина книга в ЦБС», «Портрет в ювілейному антуражі», «Книги, на які ми чекали», «Читай сучасне

українською», «Лавка букініста», «Призери коронації слова» та інші.

У Городищенській ЦРБ імені В. Смиренка серед підростаючого покоління користувалися популярністю виставки: «З книгою по дорозі знань», «Що читають наші однолітки», «В країні непрочитаних книжок». Патріотично налаштованою стала книжкова виставка Шполянської ЦРБ «Читай наше – шануй рідне».

Враховуючи актуальність подій сьогодення, бібліотеки оперативно формують рекламно-інформаційний масив, який необхідно швидко донести до відвідувачів, зокрема: «Події в Україні», «Новини світу», «Новини на Сході», «На допомогу внутрішньо переміщеним особам», «Волонтерство в Україні», «Новини законодавства», «Вісник влади», «Інформує прес-центр».

На жаль, протягом тривалого часу бібліотеки мають обмежені матеріальні ресурси, або не мають їх взагалі. Проте, прагнення забезпечити запити користувачів, зацікавити та викликати інтерес до книгозбірні спонукає бібліотечних працівників до пошуку інноваційних можливостей. Останнім часом набуло значної популярності облаштування в приміщеннях бібліотек тематичних зон, які сприяють комфортній роботі та відпочинку відвідувачів.

У Смілянській ЦМБ імені О.Журливої з метою приваблення користувачів, створення більш зручних умов для отримання інформації та відпочинку обладнано рекреаційні зони у відділі абонементу, читальній залі. Тут панує невимушена атмосфера для відпочинку під час очікування черги для роботи на комп'ютері, і в той же час користувачі мають можливість отримати корисну інформацію.

Працівники Христинівської ЦРБ, крім інформаційної зони, подбали про створення тематичних зон релаксу, поезії, перебуваючи в яких, всі бажаючі можуть провести з користю вільний час.

Нетрадиційні форми організації бібліотечного простору, що сприяють кращому розкриттю бібліотечного фонду,

наближенню його до читача, використовують працівники Черкаської ЦМБ. Для цього створено привабливі звернення до користувачів, міні-виставки, тематичні полиці. Презентація нових надходжень відображена у «Книжковому кошику», а новинки для молоді – на «Крутій тусовці». Тут майстерно поєднано книгу та різноманітні доповнення-інсталяції відповідно до тематики.

Діяльність бібліотек, як культурно-інформаційних центрів, спрямована на участь у регіональних кампаніях та проведення власних рекламних кампаній. Такими заходами стали «Ярмарки бібліотечних інновацій». Ряд бібліотек області стали учасниками Міжнародних та Всеукраїнських бібліотечних ярмарок, які відбулися в Києві, Кіровограді, Вінниці, Ужгороді. Минулого року в обласній ярмарці інновацій «Бібліотек@: територія спілкування» взяли участь сім міських та районних ЦБС. Вони представили бібліотечні проекти, власну видавничу продукцію, інноваційні послуги, спрямовані на популяризацію бібліотек серед громади, підвищення іміджу бібліотечних закладів, поліпшення їх ресурсної та матеріально-технічної бази. Серед учасників: Черкаська, Смілянська, Уманська центральні міські бібліотеки, Чорнобаївська, Христинівська, Корсунь-Шевченківська центральні районні бібліотеки та Черкаський районний організаційно-методичний центр бібліотечної та краєзнавчої роботи. Всі учасники відзначені Почесними грамотами та подарунками.

Участь у таких заходах сприяла активному поширенню позитивного досвіду, який запровадили в Уманській міській ЦБС. «Бібліотека майбутнього вже сьогодні» - таку назву мала ярмарка інновацій, організована на базі міського філіалу №4. Завдяки ентузіазму та невичерпній творчості працівників, ярмарка перетворилася на масштабний міський захід, в якому взяли участь всі бібліотеки-філіали системи та запрошені гості: колеги з Уманської ЦРБ, представники різного рівня учбових закладів, громадських організацій, телекомпанії

«Умань» та «Сатурн». Цей захід значно додав позитивного іміджу бібліотечним закладам міста.

Традиційною стала організація тематичних акцій, місячників, тижнів, що сприяють популяризації бібліотек. Такі заходи проводяться протягом року, а особливо актуалізуються в період підготовки до Всеукраїнського дня бібліотек. Бібліотеки області взяли участь у Всеукраїнській акції, присвяченій 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка «Читай. Формат не має значення», яка супроводжувалася проведенням інноваційної форми – бібліотечного флешмобу (Черкаська МЦБС, Городищенська ЦРБ).

Несподіванкою для користувачів стала цікава та дієва акція «Приведи в бібліотеку друга», яка тривала в бібліотеках Золотоніської ЦБС. Постійно діючими є акції: «Подаруй книгу бібліотеці», «Ми чекаємо на вашу допомогу», «Поділись книгою», «У книг немає канікул» та інші, до яких долучилися більшість бібліотек. Досвід Смілянської та Черкаської центральних міських бібліотек, якими започатковано «Бібліотечну ятку», «Бібліотеку під парасолькою» поширено серед бібліотек області. «Вийшли в люди» бібліотеки Кам'янської та Чигиринської ЦБС, якими організовано обслуговування користувачів у міських зонах відпочинку. В сільських бібліотеках Чигиринського району проведено ряд літніх акцій «Літній дворик» (обслуговування користувачів за межами бібліотеки).

Зростанню іміджу бібліотек сприяла їх участь у регіональних акціях. Подібнянська сільська бібліотека Маньківського району стала ініціатором акції на території села «Кольорова Україна», яка сприяла згуртуванню місцевої громади (в селі пофарбовано паркани в кольори Державного прапора). Шполянською ЦРБ проводилася акція «Милосердя – конкретні справи», спрямована на обслуговування незахищених верств населення, зокрема пристарілих.

Рекламна кампанія набуває особливого значення у період підготовки до Всеукраїнського дня бібліотек. З метою привернення уваги до бібліотечних закладів проводилися

місячники популяризації бібліотеки, бібліотечні тижні, Дні відкритих дверей : «Бібліотеки – міст у світ знань», «Бібліотекарі – вірні друзі користувачів», «Бібліотечний вересень» та багато інших.

Катеринопільською ЦРБ проведено бібліо-фолк-паті «Цей дивовижний світ «бібліотека». У Чорнобаївській ЦРБ відбулося бібліо-шоу «Мудрих книг скарбниці вічні», під час якого відбулася презентація відеоперегляду робочих буднів бібліотек району «Бібліотека: день за днем» та відео-презентація «З історії бібліотечної справи району».

Жашківською ЦРБ організовано «круглий стіл» «Портрет словом: бібліотеки Жашківщини», участь у якому взяли представники влади, громадських організацій, друзі бібліотеки.

Під час організації масових заходів використовуються інноваційні форми роботи – флешмоби, квести, буккросинги, різноманітні свята з залученням широкого кола громадськості.

З метою реклами бібліотеки та спектру бібліотечних послуг проводяться заходи інформаційного характеру як у бібліотеках, так і за їх межами. Працівниками бібліотек налагоджено та підтримуються партнерські стосунки з органами місцевої влади, депутатами різних рівнів, представниками бізнесу, громадськими організаціями.

Бібліотеки, як партнери, пропонують свої інформаційні ресурси та інтелектуальний потенціал. Особливо плідна співпраця з різними структурами у Корсунь-Шевченківській, Чорнобаївській, Шполянській, Уманській РЦБС, Черкаській, Уманській, Смілянській міських ЦБС, бібліотеках Черкаського району.

Формуванню позитивного іміджу бібліотек сприяв районний проект «Бібліотека на долоні», що був реалізований Кам'янською ЦБС. У межах проекту здійснюється організація щорічних звітів бібліотек перед громадою, під час яких не лише висвітлюється інформація про діяльність бібліотеки, а також розглядаються проблемні питання, які вирішуються спільно з громадою.

Черкаська міська бібліотека імені Лесі Українки влаштувала тематичну презентацію «Інноваційна діяльність бібліотек України, зарубіжних країн та бібліотек Черкаської міської ЦБС» перед департаментом освіти та гуманітарної політики. Активна співпраця єднає бібліотеки міста з навчальними закладами, громадськими організаціями «Квітуча земля», «1000 друзів», редакціями міських газет та іншими організаціями.

Комплексні заходи сприяють ефективному поширенню інформації про можливості бібліотечних закладів, частково поповнюють бібліотечні фонди, знаходять нових друзів та тих, хто допомагає, а головне – зростає число потенційних користувачів.

Важливим каналом поширення реклами є Інтернет, можливість використання якого бібліотеки отримали з упровадженням сучасних інформаційних технологій. Сьогодні в бібліотеках області функціонує 731 одиниця комп'ютерної техніки, з них 612 одиниць мають зв'язок з Інтернет-мережею.

Центральні міські та районні бібліотеки створили власні веб-сайти, які є важливими дієвими інструментами рекламно-інформаційного обслуговування відвідувачів. В області працюють 22 бібліотечних сайти. Одними з перших створили власні веб-сайти Черкаська ЦМБ та Чорнобаївська ЦРБ і набули значного досвіду з цієї діяльності, а сайти цих бібліотек найбільше використовувані. Кожен бажаючий може в будь-який час доби відвідати бібліотечну сторінку та ознайомитися з усіма аспектами роботи бібліотеки, отримати інформацію про ресурси, нові надходження, анонси заходів та інформацію про їх проведення, почерпнути значну кількість цікавої та важливої інформації.

Користуються популярністю веб-сайти Городищенської, Христинівської, Катеринопільської, Шполянської ЦРБ, Смілянської ЦМБ, Черкаського РОМЦ.

Уманська міська ЦБС має два сайти, а кожен міський філіал – власні блоги, які періодично наповнюються текстовою та візуальною інформацією.

Також використовуються соціальні мережі : Фейсбук, Однокласники, Вконтакті. В соціальних мережах відвідувачі мали можливість ознайомитися з бук-трейлерами, презентованими районними та міськими бібліотеками. Працівники Катеринопільської ЦРБ презентували та поширили в соціальних мережах власний проект «Як виглядає сучасний бібліотекар?, або бібліоселфі», його підтримали інші, розвіявши міф про традиційну постать жінки-бібліотекаря.

З метою поширення інформації про діяльність бібліотек використовуються інші портали: інформація розміщується на сайтах обласної та районних державних адміністрацій, районних відділів культури.

Завдяки розширенню спектру інформаційних послуг зростає число відвідувачів бібліотеки, які прагнуть скористатися можливістю роботи в Інтернеті. Тут надають консультації з отримання електронних послуг, зокрема це: реєстрація на сайтах українського оцінювання якості освіти, подання електронної звітності, замовлення та придбання квитків на потяг, літак, замовлення товарів через Інтернет-магазин, скайп-спілкування та інше.

У бібліотеках здійснюється безкоштовне навчання навичкам роботи на комп'ютерах. Для цього при ЦРБ та ЦМБ працюють комп'ютерні курси, у Шполянській ЦРБ та Уманській ЦМБ діють «Школи комп'ютерної грамотності».

Бібліотечні заклади практикують систему дієвих засобів для поширення інформації. Серед них – власна видавнича продукція, створення широкого кола інформаційної бібліотечної продукції для різних категорій користувачів, орієнтованої на їхні потреби та запити. Здійснюється випуск брошур, проспектів, буклетів, листівок, плакатів, закладок, календарів, візитівок та іншого. Працівники бібліотек намагаються створити рекламно-інформаційні видання більш

змістовними та яскравими, які креативно позиціонують можливості та послуги закладів. Матеріали представлені в бібліотеках, на сайтах, а також розповсюджуються серед громади.

Значний обсяг тематичної видавничої продукції щорічно готують працівники Корсунь-Шевченківської, Чорнобаївської, Христинівської ЦРБ та Черкаського РОМЦ. Збільшено випуск власних видань в Черкаській ЦМБ, Катеринопільській, Городищенській ЦРБ. Долучилися до випуску видань Драбівська, Кам'янська, Чигиринська, Уманська РЦБС.

Популярними серед громадян є листівки, буклети, а саме: «Бібліотека і читач», «Інтернет-послуги в бібліотеці», «Інформаційний простір бібліотеки», «Пам'ятка читача», «Завітайте в бібліотеку», «Знайомтесь! Для Вас наші послуги», «Бібліотека запрошує» та багато інших.

Значні можливості для реклами створено завдяки співпраці з джерелами масової інформації. Успішну роботу бібліотекам забезпечує їх постійне перебування в центрі культурного життя регіону. Практикуються різні форми співробітництва із засобами масової інформації – пресою, радіо, телебаченням. Особливо актуальними є проведення презентаційних заходів, зокрема відкриття Інтернет-центрів, які відбулися в районних та міських ЦРБ за участю влади, громадськості та представників ЗМІ. Інформаційні повідомлення про проведення тематичних заходів, різноманітних свят, оглядів систематично публікуються на сторінках місцевої та обласної преси. Активними дописувачами є працівники Христинівської, Шполянської, Городищенської, Косунь-Шевченківської ЦБС, бібліотеки Черкаського району.

Черкаська, Смілянська, Уманська міські бібліотеки творчо співпрацюють з місцевими телекомпаніями.

Бібліотеки Уманської міської ЦБС активно підтримують зв'язки з місцевими телекомпаніями «Умань», «Сатурн», «Ятрань», представників яких запрошують для участі у проведенні масових заходів. Спільно з телекомпанією

«Умань» підготовлено телесюжет «Презентація центральної міської бібліотеки», під час якого демонструвалися робочі будні книгозбірні, її послуги, наявний бібліотечний фонд, завдання, які мають реалізувати бібліотечні працівники, взято інтерв'ю у відвідувачів бібліотеки. Відзнятий сюжет тричі демонструвався по телебаченню, а створений на основі цього відеоролик «Презентація бібліотеки» запущено для перегляду на блозі ЦРБ та у соціальних мережах. Про діяльність центральних бібліотек для дорослих та дітей міста Умані підготовлено телесюжет «Всі дороги ведуть до бібліотеки». Така реклама сприяла формуванню позитивного іміджу бібліотек, популяризації їх послуг та можливостей серед жителів міста.

Діяльність бібліотек у сучасних умовах передбачає вміння користуватися засобами реклами, розширювати репертуар і обсяг надання послуг, шукати додаткові фінансові джерела на комплектування фондів та поточні потреби.

В умовах глобального інформаційного середовища бібліотеки є основними акумулюючими ланками та мають значний потенціал для реалізації своїх можливостей. Але на практиці бібліотекам ще не завжди вдається використовувати прийоми PR-технологій.

Досягнення успіху у здійсненні рекламних заходів залежить від ініціативності, винахідливості, творчого підходу та кадрового потенціалу.

Видавець: КЗ «ОУНБ імені Тараса Шевченка»
18000 м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, 8
Електронна адреса: ounb@library.ck.ua
Науково-метод. відділ: metod@library.ck.ua